

ЯВИЩЕ ЛЕКСИКАЛІЗАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З ЧИСЛІВНИКОМ (ФО (ч)))

Шевченко А. В., студ. гр. ПР-83

ФО (ч) – відтворювана розчленована одиниця з нумеральним компонентом, що характеризується стабільністю елементів і семантичною цільністю. ФО (ч) відноситься до стійких одиниць спеціального денотативно-конотативного значення. ФО (ч) беруть свій початок від вільних нумеральних словосполучень, залучених до процесу лексикалізації. Під лексикалізацією розуміємо перетворення елементу мови або сполучення елементів у окрему повнозначну одиницю або в іншу еквівалентну йому словникову одиницю. Фразеологізація є одним із випадків цього процесу.

Фразеологічні одиниці з числівником належать до багатоаспектних мовних явищ з певною структурою і семантичним навантаженням. Числівник є їх ядром, найголовніший критерій, який впливає на загальний зміст фразеологізму, на ті відтінки, які містить в собі фразеологізм як у певному контексті, так і поза ним. Згідно з результатами дослідження коефіцієнт вживання ФО (ч) приблизно складає 0,006. Дані були отримані на основі статистичного аналізу словника К. Т. Баранцева "Англо-український фразеологічний словник", який містить близько 30 тисяч фразеологічних одиниць. В англomовному дискурсі найбільш вживаними є числівники першого десятка, а особливе місце займають числівники *one, two, three, four, seven, nine*. Рідше зустрічаються числівники складної та складеної груп.

Числівники у складі фразеологізмів не втрачають остаточно своє головне значення, а на противагу komponують його з новими додатковими значеннями компонентів фразеологізму.

Числівник за своєю природою зазначає точну кількість явищ, об'єктів. У складі ФО числівник зазнає семантичних змін. На його значення значно впливає фразеологічне оточення. Використання одного і того ж числівника у різних фразеологічних оточеннях сприяє семантизації різних значень. Ці зміни сприяють тому, що числівник втрачає кількісне значення, а ФО(ч) переміщується до поля якісної оцінки. Набуття якісних значень можливе при повній десемантизації числівника, що тісно пов'язане з процесом лексикалізації. Наприклад, *at sixes and sevens* – в безладді, в занедбаному стані; *like sixty* – прожогом, з великою швидкістю; *gentleman of the three outs* – погано, бідно одягнена людина, що не користується кредитом і сидить без грошей; *like one (twelve) o'clock* – швидко, охоче, сильно.

Явище лексикалізації знаходить своє вираження у реалізації десемантизованих словосполучень з нумеральним компонентом у мові, у вигляді фразеологічних одиниць з числівником.

Наук. кер. - Швачко С. О., *д-р філол. н., професор СумДУ*